

راهنمای اعطای معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان

مقدمه: با توجه به دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (22) آیین نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مورخ 1392/10/21، در خصوص نحوه ارائه معافیت‌های گمرکی به شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان، در راهنمای زیر برای اعطای معافیت‌های گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرکت‌های دانش‌بنیان، اهم نکات مهم و مقررات قانونی که در مراجع ذیصلاح به تایید رسیده است، ارائه می‌شود:

1- شرکت‌های دانش‌بنیان از پرداخت هرگونه عوارض صادراتی برای صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان خود معاف هستند.

2- شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند برای واردات کالاها غیرتجاری خود، در راستای انجام فعالیت‌های دانش‌بنیان خود، می‌توانند از معافیت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض به شرح زیر برخوردار شوند:

- واردات ماشین‌آلات، تجهیزات، مواد اولیه، کالاها و قطعات مورد نیاز، به عنوان نمونه و به صورت محدود (در حدی که نمونه تلقی شود) و صرفاً برای انجام مهندسی معکوس یک کالای دانش‌بنیان (آنالیز عملکرد، دمونتاژ، آنالیز مواد و...)
- واردات مواد اولیه، کالاها و قطعات مورد نیاز به صورت محدود و صرفاً برای انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه تا حد ساخت نمونه اولیه و پایلوت از کالاها و خدمات دانش‌بنیان
- واردات تجهیزات آزمایشگاهی، تجهیزات تست و کنترل کیفیت به شرط استفاده غیرتجاری و برای تجهیز بخش تحقیق و توسعه شرکت مشروط به عدم ساخت داخل.
- واردات ماشین‌آلات خط تولید (موردنیاز برای تولید کالا و خدمات دانش‌بنیان مورد تایید)، مشروط به عدم ساخت داخل.

3- آن دسته از شرکت‌های دانش‌بنیان که دارای مجوزهای وزارت صنعت، معدن و تجارت هستند (از قبیل جواز تأسیس، پروانه بهره‌برداری، کارت شناسایی، گواهی فعالیت صنعتی، گواهی کشف و پروانه اکتشاف)، باید برای

استفاده از معافیت‌ها و تخفیفات زیر، به «بخش سرمایه‌گذاری سامانه بهین‌یاب» (www.Behinyab.ir) مراجعه نمایند:

- معافیت‌های حقوق ورودی ماشین‌آلات خط تولید (موضوع بند (غ) ماده (119) قانون امور گمرکی)
- تخفیفات موضوع ماده (121) قانون امور گمرکی: «حقوق ورودی قطعات و لوازم و موادی که برای مصرف در ساخت یا مونتاژ یا بسته‌بندی اشیاء یا مواد یا دستگاه‌ها وارد می‌گردد، در مواردی که مشمول ردیفی از جدول تعرفه شود که مجموعاً مأخذ حقوق ورودی آن بیشتر از جمع مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده باشد به تشخیص و نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت به مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده مربوط وصول می‌شود.»

4- تشخیص عدم ساخت داخل برای ماشین‌آلات خط تولید مورد نظر، مشابه اجرای معافیت‌های موضوع بند (غ) ماده (119) قانون امور گمرکی، برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌باشد. معافیت‌های مربوط به واردات ماشین‌آلات خط تولید، شامل قطعات یدکی و ابزارآلات نمی‌باشد.

5- معافیت‌های برای واردات ماشین‌آلات دست دوم (مستعمل)، پس از اخذ مجوزهای لازم موضوع ماده (42) آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات قابل استفاده می‌باشد.

6- استفاده از معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی برای واردات ماشین‌آلات خط تولید باید برای تولید کالای دانش‌بنیان باشد و کاربری «ماشین‌آلات، تجهیزات، مواد اولیه، کالاهای و قطعات» وارداتی باید در راستای تولید کالاهای و خدمات دانش‌بنیان تأیید شده، قرار داشته باشد.

7- اگر درخواست استفاده از معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض گمرکی برای واردات ماشین‌آلات خط تولید، تجهیزات آزمایشگاهی، تست و کنترل کیفی برای تولید کالای دانش‌بنیان باشد که هنوز نمونه اولیه آن در شرکت ساخته نشده، با رعایت شرایط زیر می‌تواند مورد پذیرش قرار گیرد:

الف- بدون واردات موردنظر، امکان تولید نمونه اولیه یا نمونه آزمایشگاهی آن محصول وجود نداشته باشد و آن شرکت تمام مراحل ساخت نمونه اولیه را تا جایی که به تجهیزات وارداتی نیاز پیدا نکرده، طی کرده باشد. (نظیر مطالعات و تحقیق و توسعه اولیه، تهیه نقشه‌های ساخت، طراحی‌ها، و...)

ب- محصول تولیدی، دارای ویژگیهای کالای دانش‌بنیان باشد و با حوزه کلی فعالیتهای دانش‌بنیان شرکت مرتبط باشد.

8- کل کالاهای مشمول معافیت مورد نظر این شیوه نامه، باید با زیرساخت ها و ظرفیت واقعی تولید و برنامه های آتی توسعه شرکت دانش بنیان تناسب داشته باشد.

9- معافیت های گمرکی مندرج در قانون حمایت از شرکتهای دانش بنیان، شامل **قانون مالیات بر ارزش افزوده** و هزینه های انجام **خدمات و تشریفات گمرکی** (موضوع بند ل ماده یک قانون امور گمرکی) نمی باشد.

10- نمایندگی شرکت های خارجی و شرکت های وارد کننده کالاهای دانش بنیان که به امر تجارت می پردازند، از شمول این معافیتها خارج هستند.

11- شرکت دانش بنیان می تواند پس از تهیه پروفرما یا ثبت سفارش، درخواست خود را به همراه مدارک اولیه و تکمیل فرم های مربوطه، به منظور آغاز فرایند ارزیابی، به سامانه دانش بنیان (reg.daneshbonyan.ir) ارسال کند. اسناد و مدارک مورد نیاز جهت واردات ماشین آلات و سایر اقلام وارداتی، باید به نام شرکت دانش بنیان تایید شده باشد.

12- با توجه به اینکه هزینه های تشریفات گمرکی (از جمله انبارداری) باید از سوی شرکت ها پرداخت شود، توصیه می شود به منظور جلوگیری از پرداخت هزینه های مازاد، شرکت ها درخواست خود را **پیش از ورود کالا به گمرک**، به سامانه دانش بنیان ارسال نمایند.

13- تبادل کلیه اطلاعات و تأییدیه ها با گمرک، از طریق «سامانه پنجره واحد تجارت فرامرزی (epl.irica.gov.ir)» انجام می شود.

14- شرکت دانش بنیان موظف است «ماشین آلات خط تولید» وارداتی را صرفاً در محل کارگاه یا کارخانه خود که به اطلاع دبیرخانه کارگروه رسیده است، نصب و تا 10 سال از جابجایی، انتقال یا واگذاری آن به غیر، خودداری نماید؛ در غیر این صورت براساس ماده 120 قانون امور گمرکی، مستلزم پرداخت وجوه متعلقه شامل حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض معاف شده خواهد بود.

15- شرکت‌های دانش‌بنیانی که از معافیت‌های گمرکی موضوع این شیوه‌نامه برخوردار می‌شوند، چنانچه بر اساس گزارش دستگاه‌های ذیربط یا نظارت‌های دوره‌ای که به تایید نهایی دبیرخانه شورای عالی عتف رسیده باشد، با کتمان اطلاعات یا ارائه اطلاعات ناصحیح، از این حمایت‌ها برخوردار شده باشند، یا حمایت‌ها و تسهیلات اعطا شده را برای مقاصد دیگری مصرف نموده باشند، ضمن محرومیت از استفاده مجدد از حمایت‌های قانون، با ارجاع به مراجع قانونی ذیصلاح، علاوه بر پرداخت اصل حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلق، مشمول جریمه نقدی برابر میزان معافیت اعطا شده خواهند بود که جریمه مذکور با توجه به بند ج ماده (11) قانون بدون رعایت مرور زمان قابل مطالبه بوده و قابل بخشودگی نمی‌باشد.

پیوست 1: ماده (4) دستورالعمل اجرایی ماده 22 آیین نامه اجرایی قانون؛ مصوب 92/10/21

ماده 4- اعطای معافیت عوارض، حقوق گمرکی، سودبازرگانی جهت واردات ماشین آلات، تجهیزات، مواد اولیه، کالاها و قطعات مورد نیاز برای تولید کالاها و خدمات دانش‌بنیان در حوزه فناوری های برتر و با ارزش افزوده فراوان و همچنین کالاها و خدمات دانش‌بنیان صادراتی جهت معافیت عوارض صادراتی برای هر شرکت و در هر مورد از طریق دبیرخانه شورا به گمرک جمهوری اسلامی ایران اعلام خواهد شد.

تبصره 1- کالاهای وارداتی موضوع بند (ض) ماده یک قانون امور گمرکی مشمول معافیت موضوع این ماده نمی باشد.

تبصره 2- کالاهای وارداتی مشمول حکم این ماده، می‌بایست راساً توسط شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان از خارج از کشور وارد شده باشد.

تبصره 3- معافیت موضوع این ماده، شامل قانون مالیات بر ارزش افزوده نمی‌باشد.

پیوست 2: ممنوعیت اعطای معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض برای کالاهای تجاری

بر اساس دستورالعمل اجرایی موضوع ماده 22 آیین نامه اجرایی قانون مورخ 92/10/21، کالاهایی که به صورت تجاری وارد می شوند، مشمول معافیت‌ها نمی باشند:

تبصره 1 ماده 4 دستورالعمل اجرایی موضوع ماده 22 آیین نامه اجرایی قانون: کالاهای وارداتی موضوع بند (ض) ماده یک قانون امور گمرکی مشمول معافیت موضوع این ماده نمی باشند.

تعریف کالای تجاری در بند (ض) ماده یک قانون امور گمرکی، مصوب 90/9/2 مجلس شورای اسلامی، به صورت زیر آورده شده است:

کالای تجاری: کالایی که به تشخیص گمرک ایران برای فروش صادر یا وارد می گردد اعم از این که به همان شکل یا پس از انجام عملیات اعم از تولیدی، تفکیک و بسته بندی، به فروش برسد.

بند (ض) ماده (1) قانون امور گمرکی:

به طور کلی بر اساس قانون امور گمرک و قانون مقررات صادرات و واردت، امکان ارائه معافیت گمرکی برای کالاهای تجاری به هیچ شرکتی وجود ندارد و تبصره 1 ماده 4 دستورالعمل اجرایی موضوع ماده 22 آیین نامه اجرایی قانون «حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان و...» نیز بر همین اساس تدوین شده است. به عنوان مثال بر اساس مواد قانونی زیر، استفاده از معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض برای کالاهای تجاری، قاچاق محسوب می شود:

ماده 113 قانون امور گمرکی:

موارد زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود:

ذ: کالای مورد معافیتی که بدون رعایت مقررات ماده (120) این قانون به دیگری منتقل شود.

ماده 120 قانون امور گمرکی:

کالاهای موضوع بندهای (ب)، (ث)، (ذ)، (ر) و (ژ) ماده (119) این قانون و کالاهایی که به موجب قوانین خاص یا تصویب نامه های هیأت وزیران با **معافیت** از حقوق ورودی ترخیص می شوند، اگر قبل از انقضاء **ده سال** از تاریخ ترخیص آن به شخص دیگری که حق استفاده از معافیت با همان شرایط را ندارد به هر عنوان اعم از قطعی یا وکالتی واگذار شود باید وجوه متعلقه را با کسر مبلغی که به تناسب فرسودگی و استهلاک در نظر گرفته می شود، پرداخت کند.

مواردی که طبق مقررات مربوط برای واگذاری نحوه دیگری مقرر شده باشد، مستثنی است.

تبصره: واگذاری کالای موضوع این ماده قبل از پنج سال از تاریخ ترخیص مستلزم اخذ مجوزهای ورود است.

همچنین در ماده 10 آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، ویژگی های کالاهای غیر تجاری ذکر شده است:

ماده 10 آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب 72/7/4 مجلس شورای اسلامی):

1- ملاک تجاری بودن کالا:

کالاهایی که به تشخیص گمرک ایران برای فروش، وارد یا صادر می گردند، اعم از اینکه به همان شکل یا پس از انجام عملیات (تولیدی، تفکیک و بسته بندی) به فروش برسند، تجاری تلقی خواهند شد.

تبصره - موارد زیر تجاری تلقی نمی گردد:

الف - نمونه های تجاری و تولیدی و نمونه برای بررسی و آزمایش در حدی که می تواند نمونه تلقی شود، به تشخیص گمرک ایران.

ب - ماشین آلات، تجهیزات، اجزا و قطعات مربوط مورد نیاز واحدهای تولیدی فاقد کارت بازرگانی که در مواقع لزوم در حد نیاز خود با تشخیص وزارت بازرگانی رأساً وارد می نمایند.

پ - عملیات ورود و صدور کالا توسط دستگاه های اجرایی دارای ردیف بودجه منطبق با وظایف و در جهت نیل به اهداف آن دستگاه با اطلاع وزارت بازرگانی که برای تأمین نیاز و نیل به اهداف عمومی آن دستگاه انجام می شود. در موارد خاص که وزارت بازرگانی تشخیص می دهد ورود کالا برای عملیات تجاری است ضمن توقف جریان، مراتب را به هیأت دولت گزارش می نماید.

ت - صدور کالا توسط صادرکنندگان مبتدی برای یک دوره حداکثر 6 ماهه در آغاز کار با مجوز وزارت بازرگانی.

ث - وسایل و ملزومات مورد نیاز واحدهای تحقیقاتی، علمی، پزشکی، آموزشی، آزمایشگاهی، کاتالوگ، بروشور، کتابچه حاوی مشخصات فنی و تجاری کالا، نقشه های فنی و نمونه های فاقد بهای ذاتی، کالاهای مورد نیاز پیمانکاران و مشاوران با تشخیص وزارت بازرگانی.

پیوست 3- چگونگی واردات کالای مستعمل (دست دوم)

بر اساس قوانین موجود، محدودیت های زیر برای واردات کالای مستعمل وجود دارد:

ماده 42 آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات - چگونگی ورود کالای مستعمل:

1- ورود خودروهای مستعمل از جمله راه سازی در چارچوب قانون مربوطه و آیین نامه اجرایی آن امکان پذیر می باشد.

2- ورود تجهیزات، دستگاهها و ماشین آلات مستعمل برای خط تولید با رعایت مقررات مربوط منوط به **تأیید وزارتخانه تولیدی** ذیربط می باشد.

3- در سایر موارد ورود کالاهای مستعمل با رعایت مقررات مربوط منوط به **موافقت کمیسیون موضوع ماده یک** این آیین نامه است.

تبصره - گمرک ایران موظف است کالاهای مستعمل موضوع این ماده، به استثنای ماشین آلات و تجهیزات خط تولید وارده از محل سرمایه گذاری خارجی در چارچوب قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی به تأیید سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران را بر مبنای قیمت کالای نو مشابه قیمت گذاری نماید.

پیوست 4- ارزش کالای ورودی (وارداتی)

بر اساس ماده (14) قانون امور گمرکی، ارزش گمرکی کالای بدون در نظر گرفتن هزینه هایی نظیر نصب، آموزش کارکنان و... محاسبه می شود:

ماده (14) قانون امور گمرکی - ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدأ به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است.

تبصره 2 - چنانچه ارزش گمرکی کالای ورودی از قیمت مندرج در اسناد ارائه شده متمایز باشد، شامل هزینه ها یا موارد زیر نمی شود:

- الف- هزینه ساختن، نصب کردن، سوار کردن، نگهداری یا کمک فنی در مورد کالاهایی مانند دستگاه ها، ماشین آلات و تجهیزات صنعتی پس از ورود آنها
- ب- هزینه حمل و نقل پس از ورود کالا
- پ- هزینه سود متداول ناشی از تأمین مالی خرید کالای وارده توسط فروشنده یا شخص ثالث
- ت- هزینه اقدامات خریدار خارج از شرایط انجام معامله، مانند فعالیتهای بازاریابی برای کالا
- ث- حق تکثیر و تولید داخلی کالای وارده
- ج- ارزش یا هزینه اطلاعات و دستورالعملهای ضبط شده در نرم افزار یا روی حاملین اطلاعات مانند دیسکت، لوح فشرده و مشابه آن برای استفاده در رایانه؛ در این موارد ارزش حامل خام محاسبه می شود.

**پیوست 5- فرایند ارائه معافیت‌های حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض
به شرکت‌های دانش‌بنیان**

